

datum 4 april 2025

Gezamenlijke reactie van RUD Utrecht en Omgevingsdienst regio Utrecht (vanaf 1-1-2026: Omgevingsdienst Utrecht) n.a.v. de consultatie: Wijziging van de Rbk 2022 m.b.t. de toepassingseisen van thermisch gereinigde grond (TGG)

De aanscherping van de regelgeving is een stap in de goede richting. De gezamenlijke omgevingsdiensten van Utrecht komen echter tot de volgende conclusie:

De voorgestelde wijzigingen zijn ons inziens onvoldoende om het vertrouwen in het product TGG te herstellen.

We hebben hieronder opmerkingen en aanbevelingen aangegeven die we graag meegenomen zouden zien worden om uiteindelijk het vertrouwen in TGG als nuttige toepassing in GBT's te herstellen.

Verder bevelen wij aan om duidelijk aan te geven welke toepassingen van TGG door de aanscherping van de regels komen te vervallen en welke gehandhaafd blijven.

1. Is TGG grond of niet?

Ons inziens voldoet TGG niet aan de definitie van grond (art. 1 van het Bbk). Zie hieronder.

grond: vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter, niet zijnde baggerspecie;

Doordat het product thermisch bewerkt wordt, is het materiaal niet meer van samenstelling zoals het van nature in Nederlandse bodem voor komt (organische stof ontbreekt).

Het verbranden en reinigen is een bewerking, wat ertoe leidt dat er een nieuw product ontstaat. Het eindproduct kan dan ook niet voldoen aan de term grond. Het is van belang dat TGG in de wet- en regelgeving duidelijk wordt gedefinieerd. Dit is een opportuun moment voor het opnemen van een nieuwe definitie in de Regeling bodemkwaliteit 2022. Een RIVM-rapport uit 2021 kent een (nog zeer onvolledige) eerste aanzet tot een definitie. Zie RIVM, Toepassing van thermisch gereinigde grond. Een evaluatie en opties voor een toepassingskader, RIVM-briefrapport 2021-0168 (E. Brand et al.), p. 19. Zie hieronder.

2.1 Het materiaal

Thermisch gereinigde grond ontstaat door verontreinigde grond in een draaiende metalen trommel onder hoge temperatuur (circa 400-650 °C) te verhitten. Naast de verontreinigde grond worden ook andere materialen bijgemengd voorafgaand aan de verhitting. Teerhoudend asfaltgranulaat (TAG) is hierbij de grootste materiaalstroom. Na behandeling blijft een heterogeen product over, dit mengsel wordt TGG genoemd.

Wanneer er sprake is van een bijmenging van TAG, dan ontstaat er een mengsel van afvalstoffen. Dan zou er sprake zijn van een nieuw product.

2. Een richtlijn voor TGG ontbreekt

Voor diverse bouwstoffen en grondproducten zijn er richtlijnen voor het produceren, samenstellen en gebruiken ervan. In dit vraagstuk zou bij basis gekeken moeten worden naar de wijze waarop dit product wordt geproduceerd en de doelstelling om het product op de markt te brengen.

Voor het reinigen van grond is een bedrijf erkend volgens de BRL SIKB 7500. Conform deze erkenning dient een registratie, vooracceptatie en proces bijgehouden te worden van de ingaande stromen grond. Er mogen alleen producten (bouwstoffen) worden toegevoegd welke na reiniging tot grond gerekend mogen worden. Dit sluit de toevoeging van TAG uit. Omdat in dit materiaal grind en granulaat wordt gebruikt welke niet tot grond gerekend kan worden (definitie Bbk/Rbk 2022).

Middels de BRL 7500 (protocol 7510 "Procesmatige ex situ reiniging/bewerking en immobilisatie van grond en baggerspecie"), is de acceptatie en verwerking geregeld om "verontreinigde" grond te reinigen of te immobiliseren.

Ons advies is om een (aangepaste) beoordelingsrichtlijn (BRL) samen te stellen voor het produceren van TGG. Hiermee valideer je dat dit materiaal altijd voldoet aan de gestelde hergebruiksnormen.

3. Registratie van het proces

Doordat er een registratie (BRL SIKB 7500) is van de ingaande materiaalstromen en dus ook van de te reinigen stoffen, kan er een toets uitgevoerd worden op de uitgaande te verwachte stoffen. Door de gereinigde grond periodiek te bemonsteren en te toetsen (samenstelling, uitloging en emissie) aan de hergebruiksnormen, kan een gecertificeerd product worden gewaarborgd. Hierbij dienen ook de aanvullende parameters meegenomen te worden, met name ZZS-en of stoffen die kunnen ontstaan door het reinigingsproces.

Wanneer bekend is dat er "zuren" of "basen" worden toegevoegd aan het reinigingsproces, dient ook rekening gehouden te worden met mogelijk nieuw te ontstane chemische stoffen.

Op dit moment is er te veel onzekerheid over de chemische stoffen, welke ontstaan door diverse samenvoegingen van materialen die niet in standaard analysepakketten worden onderzocht. Dit kan naar ons idee alleen worden ondervangen, door het verplicht stellen van het opstellen van een registratie van te reinigen stoffen en mogelijke chemische verbindingen, die kunnen ontstaan door thermische reiniging en toevoeging van stoffen zoals zuren, basen en of zouten.

De producent (reiniger) blijft verantwoordelijk voor de chemische kwaliteit. Dit kan onderbouwd worden door het leveren van een Fabrikant eigenverklaring/productverklaring. De certificerende instantie controleert periodiek of wordt voldaan aan de productienormen. Het bevoegd gezag kan de inhoud van de Milieuverklaringen/FEV opvragen en toetsen. Een dergelijke registratie is tevens uitlegbaar, omdat vanaf het moment van toepassing van TGG de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer berust indien er toch een bodemverontreiniging blijkt te zijn veroorzaakt. Daarom is het logisch om op voorhand meer duidelijkheid te verschaffen over de chemische kwaliteit, in het kader van de informatiebehoefte bij bevoegd gezagen, initiatiefnemers en de algemene bodemgesteldheid. Tezamen met een goede definitie van TGG, is dit ook een punt wat kan bijdragen aan het vertrouwen in het product.

4. Meldings-/informatieplicht voor toepassing

Door ons wordt aanbevolen om de toepassing van TGG meldingsplichtig te maken, zodat er een landelijke registratie is van locaties waar het is toegepast en ook aanvullende gegevens kunnen worden opgevraagd voordat het materiaal wordt toegepast en hier eventueel aanvullende voorwaarden aan kunnen worden verbonden. Zoals toepassing boven grondwatervniveau. En/of monitoring van het grondwater zodat negatieve beïnvloeding hiervan tijdig gesignaleerd kan worden en maatregelen genomen kunnen worden om verdere verspreiding van de verontreiniging te voorkomen.

5. Tussenfase

Zolang een landelijk protocol voor het productieproces van TGG ontbreekt zullen we bij de toepassing van TGG in de provincie Utrecht aanvullende gegevens opvragen bij de toepasser. Uit die gegevens moet o.a. blijken: welke materiaalstromen zijn gebruikt bij de productie, welke stoffen er zijn toegevoegd bij het reinigingsproces en welke analyses er zijn uitgevoerd. Als hieruit blijkt dat er sprake is van bijmenging met TAG beschouwen we het product als een afvalstof (niet gecertificeerde bouwstof) en is toepassing niet toegestaan. Toepassingen van TGG zullen we bovendien, op basis van de geanalyseerde parameters, ook toetsen aan de specifieke zorgplicht.

Tenslotte

Nederland wil in 2050 circulair zijn. Om dit te bereiken zal ons inziens het doel moeten zijn: er vanaf nu voor zorgen dat er alleen materialen geproduceerd worden die geen gezondheidsrisico's en/of schadelijke effecten voor natuur en milieu veroorzaken, ook niet in het afvalstadium.

Zolang dit doel nog niet bereikt is zullen we ook voor de producten die eigenlijk niet geschikt zijn voor hergebruik voorlopig nog toepassingen moeten zoeken die geen onaanvaardbare gezondheidsrisico's en/of schadelijke effecten voor natuur en milieu veroorzaken én goed te beheren zijn. Wij denken dat dit met de door ons voorgestelde aanbevelingen bereikt kan worden.